

СТАНОВИЩЕ

ОТ

Проф. д-р КРАСИМИР ГИГОВ, д.м., Катедра „Медицина на бедствените ситуации и морска медицина“, Факултет „Обществено здравеопазване“, Медицински университет - Варна член на научно жури за АД “професор” (публикуван в ДВ, бр. 17/26.05.2021 г.), утвърдено със заповед на ректора РД-№ Р-109-203/26.04.2021 г. област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, специалност „Фармакология и фармакотерапия (лекарствена политика)“ – един, 0,25 щатна длъжност за нуждите на Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“, Факултет „Фармация“; допълнителни условия по конкурса: да не се прилага изискването на чл. 137, ал. 1, т. 6 от ПРАС на Медицинския университет – Варна, и сумата от точките за показателите от т. 13 до т. 22 за област 7. Здравеопазване и спорт да е сто, без да се прилага изискването повече от 80 т. да е от показател 14

В конкурса участва един кандидат – **доц. д-р Албена Златарева, дм.**

I. Анализ на кариерния профил на кандидата.

Завършва висше медицинско образование във ВМА Н. П. Павлов“ – Пловдив през 1992 г.. През 1998 г. придобива специалност „Анестезиология и реанимация“, а през 2014 г. успешно защитава докторска дисертация по специалност: “Фармакология (вкл. фармакокинетика и химиотерапия)” в Медицински университет – София, на тема: „Финансиране на фармакотерапията на редки заболявания“.

През м. май 2016 г. кандидатът има придобита ОНС “доцент” по специалност: “Клинична фармакология и терапия” от МУ – Варна.

Доц. Албена Златарева, дм, има голям професионален опит в областта на националната лекарствена политика и лекарствената регулация в България, като последователно е: депутатски сътрудник към ЗК на НС в периода 2005-2009 г. във връзка със създаване и прилагане на нормативната база в лекарствения сектор у нас; заместник директор по лекарствена политика и контрол в НЗОК през периода 2009-2010 г.; член на Комисия по позитивен лекарствен списък през същия период; член на Акредитационен съвет към МЗ -2009-2010 г.; методичен ръководител и член на работни групи по промяна на нормативната база в лекарствения сектор в периода 2009-2010 г.; съветник към Програма превенция и контрол на ХИВ/СПИН през 2012 г. в областта на лекарствената политика и приложение на добри практики за подобряване достъпа до диагностициране и лечение в засегнатите общности.

Кандидатът има над 17-годишен опит като трудов стаж във фармацевтични компании в областта на лекарствената политика, лекарствената регулация и пазарния достъп.

Доцент д-р Албена Златарева притежава и над 10-годишен преподавателски опит в различни медицински университети в областта на анестезиологията и реанимацията, фармакотерапия, лекарствена политика и фармакоикономика. От 1.04.1993 до 30.11.1995 е асистент, КАРИД, МУ – Пловдив. През периода 2014-2016 е хоноруван преподавател по Лекарствена политика, ФОЗ, МУ – Варна и Магистърската програма по обществено здравеопазване и здравен мениджмънт, с преподаване на руски език по избираемата дисциплина „Сравнителен анализ на здравните системи“

и др. От 2016 до настоящия момент кандидатът работи като доцент към МУ – Варна, като е научен ръководител е на 3-ма дипломанти и рецензент на 2-ма дипломанти; научен ръководител на 3-ма успешно защитили докторанти.

Кандидатът е рецензент в няколко научни международни списания: *Balkan Medical Journal* – 2015 г.; сп. *International Journal of Educational Policy Research and Review*, 2021 г. и *Value in Health*, 2021.

Доцент Златарева е и член на научно жури за АД “доцент” (публикуван в ДВ, бр. 105/11.12.2020 г.), утвърдено със заповед на ректора РД-29/05.02.2021 г. на ВМУ Варна в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1 Медицина, научна специалност „Фармакология“ за нуждите на обучението в специалност „Помощник-фармацевт“, катедра „Фармация“ на д-р Любина Рачева Тодорова, дм.

Кандидатът е член на организации с голяма обществена тежест, като АрФарм, КРИБ, AmCham, където активно участва в комитетите по здравеопазване, изготвя документи, и предложения за имплементиране на европейска лекарствена политика в България, /проект за Национален раков план в България/.

Ръководител е на кампании, свързани с приложение и подобряване на локалната лекарствена политика, като кампания за повишаване доверието във ваксините, конкретно касаещи РМШ свързани заболявания и др.

Доцент Златарева е ръководител на редица международни проекти, като: Проект Западни Балкани: Коалиция за здраве, касаещ поставяне на здравеопазването като приоритет за политическото ръководство на страните от региона чрез споделяне на добри практики между страните от Западните Балкани-кандидат членки за ЕС и България с цел здравни реформи с прогрес (Assignment For Regional Lead); също и PEPP (Patient Engagement and Patient power), и “School for patients”- проекти, целящ подобряване на локалните здравни екосистеми и повишаване ролята на пациентските организации като равнопоставен партньор на институциите с фокус България и страните от Западните Балкани; Economist Intelligent Unit-Breathing in new Era: a comparative analysis of lung cancer policies across Europe. Bulgaria country Lung cancer profile; ръководител за България на проект:MSD for Mothers,покриващ България, Румъния и Сърбия, касаещ грижа за майчиното здраве сред уязвимите групи, включително ромското население, както и творчески създател и ръководител на проект:MSD for Mothers,включващ 5 държави от регион Западни Балкани в партньорство с IPPF, който цели предотвратяване на майчината смъртност от страните от Западните Балкани сред уязвимите групи като тийнейджъри и рома население по време на кризисни ситуации, включително COVID-19.

Кандидатът е и член на следните международни проекти: Organon-communication and changes: проект, целящ обучение и информирание на различните участници във фармацевтичната система как се създава нова фармацевтична компания; HIP project: проект, целящ анализ на локалните данни за разходи за онкологично лечение и изработване на предложение за политики в дадената сфера; EU enlargement project: проект, целящ подпомагане държавите кандидат членки в синхронизирането на лекарствена политика; Listen, Learn, Lead: проект, целящ по-добра работа

в екип и изработване на политики за по-добра локална среда в сферата на онкологията и ваксините; Lung cancer treatment rate – международен проект, целящ подобряване лечението на пациентите с онкологични заболявания, насочено към рак на белия дроб.

Кандидатът е и ръководител на проекти с национален характер като: Осведоменост на населението относно националната ваксинална политика спрямо европейската. Споделяне на добри практики. Изработване на нова РМШ стратегия; Проект за имплементиране на национален раков план и др., както и е член на проектите: "Поеми си дъх" посветен на рака на белия дроб, 2019, 2020; Ковид-19 Алианс, организиран от НПО и т.н.

II. Общо описание на представените материали по конкурса.

Кандидатът е приложил пълен комплект документи, в съответствие с Правилника на Медицински университет – Варна, както следва: заявление до Ректора на Медицински университет – Варна, за допускане до участие в конкурса с опис на документите; творческа автобиография в европейски формат; дипломи за завършено висше образование (дипломи за завършено образование по медицина, за придобита специалност по анестезиология от МУ – Пловдив, диплом за придобита научна и образователна степен „доктор“ от 2014 г. от МУ – София, диплом за придобита ОНС „доцент“ от Медицински университет – Варна), удостоверение за стаж по съответната специалност и справка за заеманите академични длъжности до момента, справки за участие в проекти и сертификати за лидерски умения; изкуството на преговорите; бизнес практики; борба с корупционни практики и т.н. Документите са представени на хартиен и електронен носител.

III. Оценка на научните трудове на кандидата за цялостното академично развитие

Доц. д-р Албена Златарева, дм, има впечатляваща публикационна активност.

Автор е на 2 монографии, 1 книга (двуезична), на учебно пособие (електронно издание), над 54 статии, както и на резюмета, и постери за научни прояви в областта на лекарствената политика, здравния и фармацевтичен мениджмънт.

Представените от доц. д-р Албена Златарева, дм, научни трудове имат наукотеортичен, наукоприложен и научно-потвърдителен характер. Кандидатът участва в конкурса с общо 58 научни труда, както следва:

- Монография на тема: Основи и тенденции на лекарствената политика в Европейския съюз, която е представена като основен хабилитационен труд – 216 стр.;
- 15 публикации в индексирани издания, в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus и Web of Science) съгласно Академичната справка за минимални изисквания, 6 публикации в индексирани издания, в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus и Web of Science) след придобиване на ОНС „доцент“ и 9 публикации в индексирани издания, в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus и Web of Science) до кандидатстване за ОНС „доцент“;

- 35 публикации в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, 22, представени към кандидатурата за заемане на ОНС „професор“ и 13 до кандидатстване за ОНС „доцент“;

Статиите, с които кандидатът участва в конкурса, са отпечатани и са в различни списания и сборници в областта на фармакологията, редките болести и др.

В 41 от представени статии доц. д-р Албена Златарева, дм, е първи или единствен автор, а в останалите 13 е втори или последващ автор. При самооценката си кандидатът е разделял полагаемите точки за всеки представен научен труд, пропорционално на броя на съавторите, като точките на кандидата по групи показатели, които признавам са, както следва: показател А – 50 т., показател В – 100 т., показател Г – 550 т.

IV. Оценка на монографичния труд или равностойни публикации, представени за участие в конкурса

Кандидатът е представил монографичен труд, разглеждащ проблемните на лекарствената политика, на тема: *Основи и тенденции на лекарствената политика в Европейския съюз*. Монографията разглежда различните аспекти на лекарствената политика в Европейския съюз в тяхната широкообхватност и дълбочина, поставяйки фокус върху специфичните ѝ характеристики за българската здравна система. Целта на монографичния труд е подпомагане процеса на разработване на работеща европейска лекарствена политика и в България. Основното послание е, че здравните разходи трябва да се разглеждат през призмата на инвестиции, като разработването на политики за финансиране на здравеопазването биха имали пряко въздействие върху локалната икономика, водейки до подобряване на икономическите показатели, свързани с подобряване на виталните индикатори на нацията.

Монографичният труд на кандидата е от важно практикоприложно и научноприложно значение.

Областите на научноизследователски интерес на доц. д-р Албена Златарева, дм, и съответно приносите по тях могат да бъдат обобщени в няколко основни направления:

- **Дигитално обучение в областта на лекарствената политика**

Кандидатът има 3 публикации по темата – и трите в международни издания, две от които реферирани в международни бази данни. Публикациите са определени научнопрактически приноси. Подчертава се необходимостта от създаването и развитието на дигитални форми на продължаващо обучение за медицински специалисти в сферата на лекарствената политика, като данните от проведено изследване демонстрират, че медицинските специалисти в България и в страни от Балканския регион имат мотивацията и стремежа да надграждат своето обучение в тази сфера и предоставянето на такава възможност е желана от тях. Установените в проучването потребности и необходимостта от създаването на нови специализирани програми за обучение на медицински специалисти в сферата на управление и изпълнение на национални и международни стратегии и политики в областта на лекарствената политика за прилагане на законодателство, стратегии, програми и политики на национално и международно ниво, ще е от полза при планиране на

дейността на висшите учебни заведения у нас и включването на подобни курсове ще спомогне за развитието на тяхното портфолио и за привличането на повече обучаеми. Предоставяните от висшите училища курсове и програми за следдипломно обучение се ползват с най-висока степен на доверие сред респондентите, което още веднъж потвърждава ролята на висшите учебни заведения за качеството на придобиване на адекватни и съвременни познания. Научноприложните приноси на разглежданите публикации включват тезата, че развитието на дигиталните технологии, включително медицинските и лекарствените такива, налагат ускорена дигитализация на здравния сектор, особено по време на кризи, като настъпилата пандемия, и рязко увеличават нуждата от бързи промени в здравната лекарствена политика, и от продължаващо обучение на специалистите. Единствената възможна форма, осигуряваща бърза комуникация и своевременно достъп, е дигиталната, но свързано с нуждата от нови платформи, обучени специалисти и регулаторна рамка (изисквания за обучение и приложение).

- **Лекарствена политика и лекарствена регулация**

Това направление е застъпено във всички публикации. Разглежда се националната лекарствена политика, задачите пред регулатори и фармацевтична индустрия, нормативната база в областта на лекарствения сектор, ползите за обществото като цяло. Направени са сравнения и е посочена уникалността на процесите за всяка държава. Практическият принос на тези публикации е изясняване на провежданата лекарствена политика у нас и в международен план и сравнението на добрите практики по света.

Фокус регионална лекарствена политика: 2 статии (в български издания) и ръководител на проект Западни балкани – са с принос за: подобряване на осведомеността с цел осигуряване на включването на здравето като присритет за балканските страни, използвайки инициативата на ЕС за Западните Балкани като катализатор. Улесняване на споделянето на най-добри практики – с цел осигуряване на подобрен достъп до здравеопазване и иновативно лечение. Разширяване на обхвата на сътрудничество и трансфер на знания от политици и местни институции до здравни експерти в региона с цел подобряване на цялостното здраве и социално благосъстояние на гражданите на ЗБ. Разработване на предложение за нова неклинична специалност по лекарствена политика и пазарен достъп на лекарства и ръководител на курс по темата с цел повишаване знанията и създаване на квалифицирани кадри, както в частния, така и в публичния сектор, и редактор и автор на Учебно помагало по пазарен достъп на лекарства, издание на МУ Варна.

Фокус ваксинална политика: 3 статии и участие в проекти, относно ваксините – допринася за подпомагане на процеса на имплементиране на европейските препоръки на локално ниво, което ще доведе до подобряване достъпа до здравни услуги, прелокиране на здравния бюджет с реализирани преки и непреки здравни ползи.

Фокус онкологична лекарствена политика: участие в проекти и научни публикации, свързани с борбата с онкологичните болести за подпомагане на подобряването на локалната онкологична среда с цел имплементиране на добри европейски практики, привличане на широк кръг от заинтересовани страни, които вземат решенията, водещи до подобряване достъпа до скрининг, диагностика и лечение на онкоболните.

Книгата за *Лекарствена политика и иновации. Пътна карта // Bulgarian Pharmaceutical Passport. Roadmap. (bilingual version)* разглежда лекарствената политика в ЕС и у нас. Има приносен характер за подпомагане на процеса на разработване на работеща европейска лекарствена политика и в България.

Фокус пациенти, като партньор в създаването на работеща лекарствена политика: в 4 от публикациите си доц. А. Златарева застъпва въпроси, касаещи процеса на позициониране на пациентите като равнопоставен участник в процеса на правене на лекарствена политика на местно равнище, каквато е по дефиниция и лекарствената политика и нейните участници. Кандидатът участва и в проекти по темата.

Фокус права в здравеопазването: в 2 конкретни публикации са застъпени правото на здраве, включително на уязвимите групи, както и по време на кризисни ситуации. Темата за право на здраве, като неотменно такова, директно корелира и с темите за лекарствена политика, правата на пациентите, включително като равнопоставен участник в изграждането на здравна и лекарствена политика във всяка една държава членка на ЕС. Тази тема може да се проследи във всички публикации на автора, включително и в проектите, които кандидатът ръководи, посветени на пациентите.

- **Добри и иновативни медицински практики**

8 публикации са посветени на тази тематика. 6 от тях в списания с научно рецензиране и 2 в българско реферирано и индексирано в Scopus издание. Разглеждат се проблеми, свързани с ризацезята и нейното нефармакологично третиране. Както и проблеми от областта на естетичната хирургия и обезболяването при подобен род терапии. Желанието на пациентите за по-малко инвазивни процедури с по-кратък възстановителен период се превръща в постоянен импулс за иновации в естетичната хирургия. Интерес представлява навлизането на тъканните лепила, което води до обещаващи по-добри резултати при фейслифтинга при тяхното прилагане. Дискусията дали да се използват лепила или дренаж при фейслифтинга продължава и само задълбочени научни проучвания ще докажат правотата на едната или другата теза. Разглежда се преимуществото на използваната техника, включваща употребата на тъканно лепило и хирургичен шев. Въпреки че този метод е свързан с по-големите финансови разходи, ползата за пациентите е по-кратък възстановителен период и по-бързо връщане към пълноценен социален и емоционален живот.

- **Нормативна база в лекарствения сектор**

В 5 научни публикации в списания с и в 7 в български научни издания е направен анализ на нормативната база, вкл. в исторически аспект, както у нас, така и в повечето европейски страни, както и отражението на тези нормативни актове върху лекарствения сектор, върху отделните пациенти и обществото като цяло. Тези публикации, освен теоретичен, имат и практически принос, показвайки опитът на различните страни, както и ползите и негативите от приложението на определени нормативни актове.

- **Фармакоикономически и финансови аспекти на лекарствената терапия**

В 10 публикации в български и международни научни издания са анализирани разходите за фармакотерапия за редица заболявания, най-ресурсоемките от тях, както и са разгледани разходи, направени от обществените здравни фондове у нас и в други европейски страни. Направени са изводи, както с теоретичен, така и с практически принос за рационалното управление на разходите за лекарствена терапия.

- **Лекарствена употреба**

Изследвана е лекарствената употреба на макро- и микроравнище за целия лекарствен пазар и за конкретни терапевтични класове и диагнози. Основното направление е в областта на редките болести и тяхната фармакотерапия, застъпено, както в дисертационния труд, така и в 4 публикации в български издания и в 4 в международни.

В 5 публикации в наши и в международни списания е изследвана фармакотерапията, както и ваксинопрофилактика на онкологичните заболявания. Посочени са кои диагнози са най-ресурсоемки, както и отражението на навлизането на новите терапии в онкологичната терапия върху заболяемостта и разходите на Обществените фондове.

В 6 публикации в български и в международни издания са разгледани терапиите по конкретни диагнози (ССЗ, шизофрения, ревматоиден артрит, БК, УК, бета-таласемия, псориазис) с голямо отражение не само върху отделния пациент, но и върху обществото като цяло, което определя приложния принос на тези разработки.

- **Клинични изпитвания на лекарства**

В 2 публикации, едната от които в списание с импакт-фактор, са разгледани както мотивите, така и ползите и рисковете при извършване на клинични изпитвания на ниво всички участници в този процес. Тези разработки имат теоретичен принос в това, че до момента у нас не е анализирано участието на пациентите и техните мотиви за това в клиничните проучвания и практически принос в етичната регулация на клиничните проучвания.

V. Отражение (цитиране) на публикациите на кандидата в националната и чуждестранна литература (публикационен имидж).

Кандидатът покрива нормативните изисквания за цитируемост на научните трудове (110 т. съгласно Академичната справка), като е представила и допълнителен списък с цитирани публикации (120 т. съгласно Академичната справка), което несъмнено показва голямата международна видимост на научната продукция на кандидата.

VI. Комплексна, качествена оценка на учебно-методическата и преподавателската дейност, вкл. научно ръководство на студенти, докторанти, специализанти.

Кандидатът има необходимия преподавателски опит, стартирайки като асистент в Медицински университет – Пловдив през 1993 до 1996 г. по дисциплината „Анестезиология и реанимация“. През учебните 2014/2015 и 2017/2018 години е хоноруван преподавател по магистърска програма по обществено здравеопазване и здравен мениджмънт, с преподаване на руски език по избираемата дисциплина „Сравнителен анализ на здравните системи“ към МУ – Варна.

От 2016 г. до настоящия момент кандидатът заема длъжност „Доцент“ в Медицински университет – Варна, водейки лекционни курсове по Лекарствена политика, семинарни и практически занятия за студенти, докторанти, специализанти в областта на лекарствената политика като: Фармацевтичен бизнес и пазарен достъп до лекарства (СДО); Пазарен достъп на лекарства - актуални тенденции и редица други.

От назначаването си досега развива научно-преподавателска и изследователска работа със студентите и поверените ѝ дипломантите и докторанти. Доц. д-р Албена Златарева е представила академични справки и служебни бележки за водените от нея обучения, които потвърждават дългогодишния ѝ преподавателски стаж.

Успешните защиты на трима докторанти (д-р Милко Ковачев, д-р Спартак Милев, д-р Бранимир Бранков), чийто научен ръководител е доц. Златарева, са ясно доказателство за добрата ѝ методична работа с докторантите.

Ръководството и участието в редица национални и международни проекти доказват, че същият постоянно поддържа информираността си за новостите в областите, в които публикува и преподава.

VII. Критични бележки и препоръки.

Нямам критични забележки към кандидата. Препоръката ми е да продължи публикационната си активност в областите, в които вече се е изявил, тъй като предвид динамично променящата се нормативна уредба и увеличаващия се брой лекарства за редки болести, за онкологични болести, както и ваксини, този вид анализи и проучвания са изключително ценни за вземащите решения в здравеопазването.

VIII. Обща оценка за съответствието на кандидата спрямо задължителните условия и задължителните количествени критерии и наукометрични показатели съгл. Регламент за заемане на академични длъжности в Медицински университет - Варна

Област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, специалност „Фармакология и фармакотерапия (лекарствена политика)“ за нуждите на Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“, Факултет „Фармация“ към МУ Варна

Таблица 1. Минимални изисквани точки по групи показатели за различните научни степени и академични длъжности

Група от показатели	Съдържание	Професор	Доц. д-р Албена Златарева, дм
А	Показател 1	50	50
Б	Показател 2	-	
В	Показатели 3 или 4	100	100
Г	Сума от показателите от 5 до 9	200	550: 230 (в основния списък) + 320 (в допълнения списък),
Д	Сума от показателите от 10 до 12	100	230
Е	Сума от показателите от 13 до края	100	341.43

IX. Заключение

Кандидатът **отговаря** на задължителните и специфични условия и наукометрични критерии, посочени в ЗРАСРБ и Правилника на Медицински университет – Варна, за заемането на академичната длъжност “професор” и дори ги надхвърля.

X. Предложение за заемане на длъжността

Представените от кандидата материали по конкурса показват, че доц. д-р Албена Златарева, дм, напълно отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност “Професор”, съгласно Закона за развитие на академичния състав на РБългария, Правилника за неговото приложение и Правилника на МУ – Варна. Представените научни трудове и доказателства за научната дейност отговарят на количествените и качествените критерии и имат висок приносен характер. Същите свидетелстват за дългогодишна отдаденост към науката и проблематиката на областите, в които кандидата има публикационна активност.

Представени са документи, удостоверяващи, че кандидатът е доказан специалист от практиката и редица научни и практически постижения. На базата на представените документи, както и на базата на личните ми впечатления мога убедено да заявя, че кандидата притежава необходимия ценз за педагогическа и методическа компетентност.

Предвид на горепосоченото давам своята положителна оценка на доц. д-р Албена Златарева, дм, в конкурса и предлагам на уважаемите Членове на Научното жури да присъдят на доц. д-р Албена Златарева, дм, академичната длъжност “Професор” в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, специалност „Фармакология и фармакотерапия (Лекарствена политика)“

Проф. д-р Красимир Гигов, д.м.

